

TERMÍN: 23.11.2021

xx24900xx
Recenzia A
Matej Lorko
matej.lorko@gmail.com

*Prosím nezasahujte do tejto tabuľky*RECENZENT/KA (meno a priezvisko, pozícia, inštitúcia): **Matej Lorko**NÁZOV MATERIÁLU: **Písať listy sa oplatí: ako zvýšiť daňové príjmy rýchlo a efektívne**TYP VÝSTUPU*[1]: **Komentár**

(pri spoločných výstupoch uviesť aj typy individuálnych vkladov):

ANALYTICKÝ ÚTVAR, REZORT: **Ministerstvo financií SR - Inštitút finančnej politiky**AUTORI/KY: **Richard Priesol;**

SPOLUAUTORI/KY: Ministerstvo financií SR - Útvar hodnoty za peniaze - Gabriel Machlica - 2 body (max. pre komentár/manuál); - - ; - - ; -

-

RECENZNÝ FORMÁT*[2]: **1****PRIPOMIENKY:**

P.č	Pripomienka sa vzťahuje k (strana, odsek):	Text pripomienky*[3]	Odôvodnenie pripomienky	Vysporiadanie sa s pripomienkou*[4]
1		V prvom rade chcem autorom štúdie pogratulovať za veľmi kvalitne a precízne nadesignovaný a zrealizovaný field experiment a tiež za výborne zvládnutú analýzu dát a celkové spracovanie. Moje pripomienky sú		Ďakujeme ☺

		relatívne drobné, ale myslím si, že ich zapracovanie môže kvalitu reportu ešte zlepšiť, čo môže pozdvihnúť záujem o realizáciu podobných experimentov v rámci verejnej správy v budúcnosti.		
2		<p>Z reportu na viacerých miestach nie je úplne zrejmé, či listy dostávali iba ľudia, ktorým reálne daňová povinnosť vznikla, alebo aj ľudia, ktorým vznikla iba potenciálne.</p> <p>Hoci rozumiem, že v niektorých prípadoch nie je pre Finančnú správu jednoduché jednoznačne určiť, či daňová povinnosť naozaj vznikla, alebo nie, nejednoznačné/nekvantifikované formulácie (napr. slovo pravdepodobne) komplikujú pochopenie toho, čo je teoretické maximum a ako účinná je samotná behaviorálna intervencia.</p> <p>Napr. ak pošleme listy 10 ľuďom, ale iba 5 z nich má reálnu daňovú povinnosť a 4 z nich zaplatia, je rozdiel ak intervenciu vyhodnotíme ako 4/10 (podiel zaplataenia/list) alebo ako 4/5 (podiel zaplataenia/reálnej povinnosti zaplatiť).</p>	<p>Napr. na strane 3 je napísané “Prevody, ktoré podľa zákona nepodliehajú zdaneniu, boli zo skúmanej vzorky vylúčené.”,</p> <p>ale zároveň je napísané aj „V rokoch 2016 až 2019 sa uskutočnilo vyše 15-tisíc predajov nehnuteľností (Graf 2), ktorých by sa toto zdanenie mohlo týkať“</p> <p>a „10 088 osôb, ktorým v rokoch 2016 až 2019 pravdepodobne vznikla daňová povinnosť, ale zatiaľ nezaplatili príslušnú daň.“</p>	<p>Tieto nehnuteľnosti boli identifikované na základe zmien v databáze katastra nehnuteľností, pričom väčšina prevodov, ktoré podľa zákona nepodliehajú zdaneniu, bola zo skúmanej vzorky vylúčená (strana 3, odsek 2).</p> <p>Vzhľadom k dostupnosti historických údajov však zo skúmanej vzorky nedokážeme vylúčiť všetky prevody, pri ktorých nevzniká daňová povinnosť (poznámka 5).</p>

3	Strana 1	Pre väčší impact by som navrhol percentuálne efekty intervencie zahrnúť aj do abstraktu (teda napr. niečo ako – zaslanie listu dlžníkom zvýšilo compliance z 5% na 33%).		Toto môže byť problém, keďže efekt listov na response rate sa líši vo vzorke potenciálnych dlžníkov a daňovníkov, prípadne vo vzorke jednotlivcov a domácností. Okrem toho sme chceli mať v abstrakte čo najmenej čísel pre jednoduchú komunikáciu.
4	Strana 4	V poznámke 5 je informácia o zasielaní upozornení pre manželské páry, avšak „počty identifikovaných subjektov“ tieto páry zrejme nezahŕňajú, keďže sú rovnaké ako počty jednotlivcov uvedené v poznámke 4.		Upravili sme počty identifikovaných subjektov o manželské páry (strana 4 + strana 5).
5	Strana 5	<p>Poznámka 6</p> <p>Domácnosti sú manželské páry? Myslím, že by bolo dobré napísať celú situáciu ohľadom párov jasnejšie, ideálne v hlavnom texte (alebo samostatnom boxe), takto v poznámkach to pôsobí mätúco.</p>		Celú situáciu ohľadom jednotlivcov a domácností sme vysvetlili podrobnejšie v návrhu aj vyhodnotení experimentu.

		Aj v nasledujúcich analýzach sú domácnosti trochu odsunuté, niekedy nie je jasné v ktorej analýze sú zahrnuté a v ktorej nie...	
6	Strana 6	Z grafu sa zdá, že 3 „deterrence“ intervencie (hrozby) zaberajú o trochu lepšie ako non-deterrence intervencie (základný list, morálny apel). To je v súlade s tým, ako dopadli experimenty v iných krajinách. Odporúčal by som porozmýšľať o spojení troch deterrence treatmentov do jedného poolu a následné porovnanie s poolom dvoch non-deterrence treatmentov. Ak by sa ukázala štatistická významnosť, mohlo by to byť zaujímavé policy recommendation do budúcnosti.	<p>Spájať základný list s morálnym apelom mi nedáva z hľadiska interpretácie až taký zmysel, ale vytvorili sme pool deterrence listov oproti základnému listu.</p> <p>Následne sme spojili tri odstrašujúce listy, t.j. list s hrozbou auditu (T1), list s hrozbou sankcií (T2) a list so skrytou hrozbou (T4), do jedného bloku a porovnali ho so základným listom (T0). Ani v tomto prípade však nepozorujeme štatisticky významný efekt týchto behaviorálnych modifikácií na mieru podaných daňových priznaní (poznámka 13).</p>

7	Strana 6	<p>Uvítal by som viac diskusie o navigačnom letáku a jeho efekte. Reagovali podnikatelia racionálne? (optimalizovali svoje dane)? Čo to znamená pre finančnú správu? Je to želaný alebo neželaný efekt? Aké z toho vyplýva policy recommendation? Prečo sa efekt neprejavil v ex-post experimente?</p>		<p>V prípade navigačného letáku nebolo vysvetlenie s podnikateľmi v poriadku, keďže toto upozornenie sa nachádza iba v ex-post a nie v ex-ante letáku.</p> <p>Tento výsledok môže byť spôsobený tým, že sme daňovníkov zaťažili nadbytočnými informáciami, čo mohlo mať negatívny efekt na mieru ich reakcie (strana 7, odsek 3).</p> <p>Negatívny efekt navigačného letáku na mieru podaných daňových priznaní pozorujeme iba vo vzorke potenciálnych daňovníkov a nie vo vzorke potenciálnych dlžníkov. Navigačný leták pre potenciálnych dlžníkov však mohol pôsobiť menej nadbytočne ako navigačný leták pre potenciálnych daňovníkov,</p>
---	----------	--	--	--

				keďže vysvetľoval zložitejší proces podania daňového priznania (poznámka 14).
8		<p>Regresie – uvítal by som uvedenie závislých premenných v prvom riadku každého stĺpca, trvalo mi, kým som pochopil že modely 3 a 4 používajú inú závislú premennú ako modely 1 a 2. Tiež by som pouvažoval o zmenšení počtu desatinných miest, pomohlo by to s prehľadnosťou. Pridal by som do každého stĺpca počet pozorovaní (N) a tiež R-squared. Tiež je mi trochu zvláštne používanie binárnych kódov pre premenné, ktoré sú „spojité“ – napr. vek, príjem, základ dane. Má to nejaký špeciálny zámer? Plánujete s výsledkami demografických premenných nejakým spôsobom ďalej pracovať?</p>		<p>Do regresíí sme doplnili označenia regresných modelov, zmenšili sme počet desatinných miest pre odhady parametrov a pridali sme do každého stĺpca počet pozorovaní a koeficient R^2.</p> <p>Okrem toho sme použili iné označenie pre závislé premenné v ex-post a ex-ante experimente.</p> <p>Používanie kategórií pre vek, príjem a základ dane má dva dôvody:</p> <p>1) V tejto podobe premenné vstupovali do stratifikovaného náhodného výberu.</p>

				2) Dokážeme takto lepšie odfiltrovať outlierov. Napríklad sa môže stať, že bohatší ľudia platia viac ako chudobnejší ľudia, ale ak pár veľmi bohatých ľudí nezaplatí, tak tento efekt nevidíme na spojitých premenných.
9		Zaujal ma rastúci trend v počte predajov nehnuteľností (Graf 2). Pri takomto vývoji totiž behaviorálna intervencia naberá z pohľadu príjmov do štátneho rozpočtu na význame každým rokom. Možno by nebolo zlé to spomenúť, opäť pre potenciálne väčší impact, a väčšiu podporu pre takéto typy experimentov do budúcnosti.		Rastúci trend v počte predajov nehnuteľností je spôsobený dostupnosťou historických údajov, ktoré nám neumožňujú zachytiť celú vzorku v rokoch 2016 až 2018 (poznámka 4).
10		Niektoré vety pri doslovnom čítaní nedávajú úplne zmysel. Hoci rozumiem ich myšlienku, odporúčal by som celý dokument dôkladne prejsť vetu po vete a trochu ho doladiť. Príklady vo vedľajšej bunke.	Vlády krajín OECD čoraz častejšie využívajú poznatky z behaviorálnych štúdií na tvorbu nových politík, predovšetkým prostredníctvom ich testovania s využitím behaviorálnych experimentov. Finančné správy patria k inštitúciám s najväčším počtom experimentov, ktorých cieľom je zlepšiť výber a predísť neplateniu daní (OECD, 2017).	Tieto vety sme upravili aby boli zrozumiteľnejšie a doladili sme text celého komentáru.

			<p>Lacnou a efektívnou metódou na oslovenie potenciálnych dlžníkov sú upozornenia vo forme listu, tzv. „soft warnings“, ktoré ich upozorňujú na plnenie svojich daňových povinností. Prostredníctvom experimentov využívajú jednotlivé krajiny rôzne druhy listov a oslovení (Box 1).</p>	
--	--	--	---	--

CELKOVÉ HODNOTENIE (recenzent/ka vyplní túto časť po vysporiadaní sa s pripomienkami analytickou jednotkou):

Ako som už uviedol v prvom kole hodnotenia, štúdia má veľmi kvalitný experimentálny design, a zároveň je výborne zrealizovaná, vyhodnotená a spracovaná. Teším sa na ďalšie experimenty v budúcnosti!

[1] Výber medzi: 1. analýza (komplexný analytický materiál s návrhmi konkrétnych systémových opatrení); 2. komentár (rozsahovo menší analytický materiál venujúci sa konkrétnemu čiastkovému problému); 3. manuál (metodické usmernenie vyplývajúce z potreby zjednotenia procesov a postupov v konkrétnej oblasti).

[2] Formát 1 pre komentár/manuál (2 recenzenti bez povinného odborného workshopu); Formát 2 pre analýzu (3 recenzenti a povinný odborný workshop).

[3] Do tabuľky značiť pripomienky zásadného metodologického a obsahového charakteru (nie štylistické či gramatické opravy).

[4] Vyplní analytická jednotka: pripomienka bola akceptovaná / pripomienka nebola akceptovaná a zdôvodnenie / pripomienka bola čiastočne akceptovaná a zdôvodnenie.